

Státní rostlinolékařská správa

Sídlo organizace: Těšnov 17, 117 05 Praha 1
Korespondenční adresa: Ztracená 1099/10, 161 00 Praha 6

Tábor 23.4.2012
čj. SRS 016659/2012

Oblastní odbor SRS
Purkyňova 2533
390 02, Tábor

Zpráva č. 4 oblastního odboru TÁBOR o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 16.4.-22.4.2012

1. Počasí

Počátek sledovaného období se vyznačoval poměrně chladným počasím se srážkami a ranními mrazíky. Ranní teploty se pohybovaly od - 4 až do 5 °C. V Pluhově Žďáru (okres Jindřichův Hradec) naměřili dne 18.4. teplotu - 4 °C. Přes den vystoupaly teploty k 15 °C. Ke konci období došlo k mírnému oteplení. Srážky i bouřkového charakteru byly v jednotlivých částech oblasti rozdílné a pohybovaly se od 20 do 45 mm. Týdenní úhrn srážek v Chlebově (okres Tábor) činil 45 mm.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

V současné době se většinou dokončuje sázení brambor. Probíhá preemergentní chemické ošetření proti plevelům v bramborách a v kukuřici a následně setí kukuřice, které bylo lokálně pozastaveno z důvodu výraznějších dešťových srážek. Na teplejších lokalitách s vyšší vývojovou fází porostů řepky ozimé začíná její ošetřování insekticidy proti šešulovým škůdcům.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 25–31 BBCH)

Porosty pšenic se nacházejí ve fázích od páté viditelné odnože do fáze prvního kolénka, kolénko těsně nad povrchem půdy zjištělné, vzdálené od odnožovacího uzlu min. 1 cm.

Napadení listů a listových pochev ružovou sněžnou plísňovitostí obilnin (*Monographella nivalis*) ve střední intenzitě bylo zjištěno v okrese Třebíč (Březník, 18.4.).

Pozorování se provádí v době začínající jarní vegetace (krátce po roztátí sněhu). Kontroluje se napadení a poškození porostu (na zemi ležící listy pokryté myceliem houby, poruchy vzcházení a skvrny na listech) při úhlopříčném průchodu porostem. Po roztátí sněhu bývají listy pokryté bílým, později narůžovělým myceliem. Po oschnutí se mycelium mění v méně nápadný šedý, suchý povlak. Rostliny, které přežily, mohou mít později různé zahnědlé skvrny na bázích stébel a listových pochvách.

Preventivní ochranou je použití mořeného osiva, podpora rychlé regenerace porostů na jaře dusíkatou výživou, použitím regulátorů růstu k podpoře odnožení, popřípadě vláčení silně napadených porostů.

První výskyt **padlí travního na pšenici (*Blumeria graminis* f. sp. *tritici*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Slavětice, 18.4.).

Zjišťování výskytu **padlí pšenice** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se hodnotí 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí pšenice (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží).

Fungicidní ochranu proti listovým chorobám je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37 do BBCH 51. Zásahy se provádějí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První výskyt **tečkované listové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** byl zjištěn v okrese Pelhřimov (Buřnice, 18.4.). Infekce se vyskytuje především na starých fyziologicky odumírajících listech.

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

První výskyt **světle hnědé skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byl potvrzen v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 19.4.).

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

První výskyt uredíí **hnědé rzivosti pšenice (*Puccinia recondita*)** na odnožích byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 19.4.).

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

První výskyt **žluté rzivosti pšenice (*Puccinia striiformis*)** na odnožích byl pozorován v okrese Tábor (Dobronice u Chýnova, 20.4.).

Ochrana viz padlí travní na pšenici.

První výskyt **stéblolamu pšenice (*Oculimacula yallundae*)** na listových pochvách byl zaznamenán v okrese Třebíč (Slavětice, 18.4.), Tábor (Dobronice u Chýnova, 20.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Rostliny vybrané do vzorku se vyryjí i s kořeny.

Ochrana: vyhnout se zbytečně časnému setí ozimů. Podporou rozkladu posklizňových zbytků se omezuje zdroj infekce. Při aplikaci chemické ochrany je výhodnější použít kombinace fungicidů, které mají účinnost i na listové choroby. Aplikaci je nutno provést v růstové fázi 30 až 32 BBCH (tj. počátek sloupkování až fáze 2. kolénka) při napadení 15 až 25 % hlavních odnoží, nebo když více než 15 % rostlin vykazuje příznaky napadení pod 1. sloupnutou pochvou. Aplikací růstových regulátorů je možno redukovat ztráty, které by vznikly případným polehnutím.

První výskyt **lemované stébelné skvrnitosti pšenice (*Rhizoctonia cerealis*)** byl zaznamenán v okrese Třebíč (Březník, 18.4.).

Sledování a ochrana viz stéblolam pšenice.

První výskyt choroby pat stébel **obecné krčkové a kořenové hniloby pšenice (*Giberella spp.*)** na pochvách listů byl zaznamenán v okrese Třebíč (Březník, 18.4.).

Sledování a ochrana viz stéblolam pšenice.

První požerky dospělců **kohoutků (*Oulema spp.*)** zjištěny v okrese Třebíč (Slavětice, 18.4., Valeč u Hrotovic, 20.4.), Jindřichův Hradec (Řípec, 19.4.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vyhlých více než 50 % larev.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Řípec, 19.4.).

Pozorování hrabošů se provádí v porostech ozimů o výměře větší než 5 ha na počátku a na konci vegetace.

Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha, a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10x.

Ošetření na jaře se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

JEČMEN OZIMÝ (RF 29-31 BBCH)

Růstové fáze se pohybují v rozmezí od devíti a více viditelných odnoží do fáze prvního kolénka, první kolénko je vzdálené od odnožovacího uzlu minimálně 1 cm. Porosty jsou po přihnojení v dobrém výživném stavu.

Padlí travní (*Blumeria graminis* sp. *hordei*) první výskyt byl zaznamenán v okrese Jihlava (Bradlo, 19.4.) a v okrese Pelhřimov (Humpolec, 20.4.)

Zjišťování výskytu padlí ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se hodnotí 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny = 20 rostlin). Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá, plodná odnož. Místa odběru rostlin jsou rovnoměrně rozmístěná podél trasy průchodu. Hodnotí se napadení rostlin, tj. určí se počet rostlin (odnoží) s příznaky výskytu padlí ječmene (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. Z počtu kontrolovaných odnoží a počtu napadených odnoží se vypočítá procento napadených rostlin (odnoží).

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** zaznamenán v okrese Jihlava (Bradlo, 19.4.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

První výskyt **sítovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)** byl zaznamenán v okrese Tábor (Bechyňská Smoleč, 17.4., Dobronice u Chýnova, 20.4.) a v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 17.4.).

Zjišťování výskytu sítovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sítované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Prvořadým ochranným opatřením je výběr odrůd, které jsou geneticky více odolné k napadení chorobou. Moření osiva účinnými mořidly je předpokladem potlačení primární infekce. Zahájení ošetření proti sítovitě a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, nebo při ohrožení od fáze 30 (začátek sloupkování) do fáze BBCH 59 (počátek metání).

První požerky dospělců **kohoutků (*Oulema spp.*)** byly pozorovány v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 19.4.).

Způsob pozorování a indikace ochrany viz pšenice ozimá.

Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** zaznamenán v okrese Jindřichův Hradec (Pleše, 17.4.).

Způsob pozorování a indikace ochrany viz pšenice ozimá.

JEČMEN JARNÍ (RF 12 BBCH)

Ječmen jarní se nachází ve fázi rozvinutého druhého listu.

První výskyt požerků od dospělců **kohoutků (*Oulema spp.*)** byl pozorován v okrese Třebíč (Střítež u Třebíče, 18.4.).

Způsob pozorování a indikace ochrany viz pšenice ozimá.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (33-57 BBCH)

Porosty řepky se pohybují od fáze třetího viditelného internodia do fáze, kdy jednotlivé květy sekundárních květenství jsou již viditelné, ale ještě uzavřené. Vzhledem k rozmanitosti výrobních oblastí, které zahrnuje Oblastní odbor Tábor, jsou výrazné rozdíly ve vývoji porostů řepky ozimé.

V okrese Jihlava (Velký Beranov, 19.4.) byl mikroskopicky objeven výskyt **háďátek (*Heteroderidae spp.*)** uvnitř hlavního kořene.

První výskyty **blýskáčka řepkového (*Meligethes aeneus*)** ve slabé intenzitě byly zaznamenány v okrese Pelhřimov (Buřenice, 17.4.), Prachatice (Prachatice, 18.4.), Jindřichův Hradec (Velký Ratmírov, 18.4.), Písek (Horní Ostrovec, 19.4.), Pelhřimov (Humpolec, 20.4.), Tábor (Oblajovice, 20.4.). Slabý výskyt tohoto škůdce byl zjištěn v okrese Pelhřimov (Lipice, 17.4.), Jindřichův Hradec (Řípec, 17.4.), Třebíč (Březník, 18.4.), Jihlava (Velký Beranov, 19.4.).

Hodnotí se vrcholová květenství 50 rostlin (na deseti místech vždy 5 sousedících rostlin) na obvodu porostu. Hodnocení letové aktivity a prvních náletů se provádí pomocí alespoň jedné žluté misky na porost (asi od konce února nebo počátku března), která je umístěna asi 5 m od okraje pole.

Cílená chemická ochrana by měla plynule navázat na jarní ošetření v období prvního výskytu zelených pupat. Často stačí ošetření pouze okrajů porostu. Práh škodlivosti v růstové fázi, kdy jsou pupata uzavřená, jsou 1 až 2 brouci na rostlinu.

Při prohlídce lodyh a stonků řepky ozimé byla zaznamenána četná přítomnost vpichů, vajíček a larev **krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*)** a **krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*)**. V tomto sledovaném období již byly nálety těchto krytonosců do Mörickeho misek pouze slabé nebo bez výskytu. První výskyt nakladených vajíček byl zjištěn v okrese Tábor (Březnice u Bechyně, 17.4., Oblajovice, 20.4.) a v okrese Jindřichův Hradec (Kardašova Řečice, 18.4.).

Zjišťování výskytu brouků v Mörickeho miskách se provádí 2 x týdně ve 2 miskách nebo na 2 žlutých lepových deskách od dosažení maximální teploty 6 °C do zjištění maxima náletu brouků. Mörickeho misky nebo žluté lepové desky se umístí na 2 protilehlé strany vybraného porostu, nejméně 10 m od jeho okraje směrem do porostu. Mörickeho misky se naplní do ¾ vodou. Aby se snížilo povrchové napětí vody, kápne se do každé misky saponátový přípravek a při jarních mrazících se přidá lžice kuchyňské soli, aby voda nezamrzala. Množství brouků se kontroluje tak, že se obsah misky přelije přes husté síto a brouci se po usušení určí a spočítají.

OŠETŘENÍ se provádí ihned po zjištění, že průměrný výskyt brouků krytonosce řepkového (*Ceutorhynchus napi*) přesáhl 3 ks na 1 misku a 1 den, u krytonosce čtyřzubého (*Ceutorhynchus pallidactylus*) přesáhl 5 ks na 1 misku a 1 den.

MÁK SETÝ (RF 10-25 BBCH)

Porosty máku se pohybují od fáze vzcházení, objevení se hypokotylu s dělohami nad povrchem půdy do fáze pátého pravého listu.

První výskyt brouků **krytonosce kořenového (*Stenocarus fuliginosus*)** byl pozorován v okrese Jindřichův Hradec (Samosoly, 18.4.).

Kontroluje se 50 rostlin (na 5 náhodných místech na parcele se kontroluje vždy 10 rostlin v řádku). Nepřímá ochrana: raný výsev a všechna agrotechnická opatření urychlující růst a vývoj rostlin. Použití insekticidně mořeného osiva. Porosty máku do fáze 4 - 5 listů se ošetří postřikem v případě výskytu 3 - 4 brouků na 1 m řádku. Proti larvám na kořenech jsou chemické přípravky neúčinné.

PÍCNINY

JETEL LUČNÍ (RF 25)

Růstová fáze prodlužovacího růstu lodyh případně listová růžice již byla vytvořena. Střední výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)** Jihlava (Henčov, 19.4.).

Způsob pozorování viz pšenice ozimá.

Ošetření se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 50 užívaných východů z nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Peckoviny

SLIVOŇ (RF 07-10 BBCH)

Stromy slivoní jsou ve fázích od počátku praskání pupenů, první zelené špičky listů jsou právě viditelné po fázi zelených špiček listů vyrostlých asi 10 mm nad šupiny, oddělování prvních listů (stadium myší ouško).

První výskyt samců **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** pozorován v okrese Tábor (Broučkova Lhota, 20.4.).

Za oblastní odbor zpracovali: Ing. Pavla Fialová a Lukáš Čech